

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

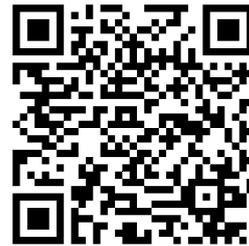
Державний обліковий номер: 0825U003711

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 16-09-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ ОДУВС від 21.11.2025 №425

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Єщенко Олександр Володимирович

2. Oleksandr Yeshchenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 081 Право

Дата захисту: 05-11-2025

Спеціальність за освітою: правознавство

Місце роботи здобувача: П'ятий апеляційний адміністративний суд

Код за ЄДРПОУ: 42261436

Місцезнаходження: проспект Гагаріна 19-21, Одеса, 65039, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10865

Повне найменування юридичної особи: Одеський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571570

Місцезнаходження: вул. Успенська, Одеса, 65014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Одеський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571570

Місцезнаходження: вул. Успенська, Одеса, 65014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.71.31, 10.79.05, 10.87.07.13

Тема дисертації:

1. Доступ до правосуддя в Україні: історико-правове дослідження
2. Access to justice in Ukraine: a historical and legal study

Реферат:

1. Дисертацію присвячено комплексному історико-правовому аналізу концептуальних засад становлення і розвитку доступу до правосуддя в Україні в різні історичні періоди та рецепції його ключових положень у сучасних умовах вітчизняного державо- і правотворення. Аналіз історико-теоретичних та філософських передумов доступу до правосуддя свідчить про таке. Пов'язуючи правосуддя з такими поняттями, як мистецтво, краса, суспільне благо, держава, політика, а також із ідеями божественного походження правосуддя, правди, справедливості, народного правосуддя, досягнення суспільної гармонії шляхом урівноваження протилежних інтересів, античні й давньосхідні мислителі створили ідейні підвалини для всебічного, насамперед філософського, осмислення природи правосуддя. Завдяки християнському світогляду, через призму релігійних уявлень та розвиток візантійського канонічного права в суспільній правосвідомості різних народів світу формуються онтологічні та аксіологічні передумови правосуддя, його релігійно-моральне розуміння, основою якого є покаєння і відплата, милосердя і співчуття, а злочин трактується як гріх. При цьому справедливість набуває релігійно-етичного наповнення і визнається єдиним

моральним джерелом закону. У період Середньовіччя правосуддя стає основою монархічної ідеології, що підкреслює сакральну природу правителя. Важливість західноєвропейського і східного впливу полягає у сприйнятті основних ідей і духу права, заснованих на християнських цінностях, які відповідали православному світогляду. Показано, що завдяки європейським ідеям Просвітництва у XVIII ст. розпочинається процес переоцінки ролі людини як особистості, утвердження в суспільстві віри в людський розум і справедливі закони. У цей період набувають поширення ідеї незалежності суду, захисту прав людини й публічних інтересів, гуманізму, правової держави, презумпції невинуватості, процесуальної змагальності. На цьому тлі виявлено та охарактеризовано передумови обґрунтування правосуддя як прагнення до врегулювання конфлікту. Ще на ранніх етапах формування мислення та творчої активності людина, спираючись на природне розуміння справедливості, виношує ідею засудження собі подібних, покарання своїх одноплемінників – спочатку на основі сакральних уявлень, а згодом – закону. У цьому контексті в різних культурах по-різному формується уявлення про правосуддя. У багатьох народів і цивілізацій простежується ідея його божественного походження. Наголошено, що в сучасних юридичних і наукових розробках дедалі більше акцентується увага на тому, що доступ до правосуддя є не лише самостійним правом, а й важливим інструментом для реалізації інших прав. Він є вагомим чинником у забезпеченні верховенства права й пронизує різні галузі правової системи. У цьому контексті підкреслено, що забезпечення доступу до правосуддя розглядається як створення умов, необхідних для досягнення справедливості та вирішення правових конфліктів відповідно до чинного законодавства. Це охоплює надання правової допомоги, проведення судових процедур і забезпечення виконання судових рішень. Серед спільних аспектів доступу до правосуддя виокремлюються: 1) спільність принципів судового процесу; 2) необхідність звернення до компетентного суду для реалізації права на доступ до правосуддя; 3) спільність послідовності етапів судового процесу, таких як відкриття провадження, підготовчий етап, розгляд справи по суті та ухвалення рішення. Аналізуючи особливості доступу до правосуддя на теренах України від часів Давньоруської держави до моменту проголошення незалежності (кінець XX ст.), – слід зазначити таке. За часів Київської Русі функціонував общинний суд, до складу якого входили представники громади, відомі як «добрі люди». Він розглядав кримінальні та цивільні справи, що виникали з договорів. Ці «добрі люди» встановлювали факт скоєння злочину або подачі позову, вислуховували свідчення сторін і приймали відповідні рішення. Водночас, поряд з общинним судом, існували практики саморозправи, що виявлялися у формах самосуду та кровної помсти. Подальший розвиток судочинства пов'язаний із посиленням ролі князівської влади. Встановлено, що наприкінці XI ст. князі почали перетворювати судову функцію на власну прерогативу. Спочатку у віданні княжої адміністрації перебували лише найтяжчі злочини й складні цивільноправові спори. Згодом сфера княжої юрисдикції поступово розширювалася, охоплюючи також побутові вбивства, тілесні ушкодження, образи, прості крадіжки і навіть порушення межового кордону. Доведено, що в Київській державі судовими повноваженнями були наділені не лише князі, а й церковні ієрархи. Суддями також могли бути інші особи, які призначалися церковною владою. Аналіз доступу до правосуддя в українських землях у Литовськопольський період (XIV – кінець XVIII ст.) вказує на те, що право верховного суду перебувало в руках великого князя – господаря, тоді як на місцях правосуддя здійснювали його призначенці – намісники.

2. The dissertation is devoted to a comprehensive historical and legal analysis of the conceptual foundations of the formation and development of access to justice in Ukraine in different historical periods and the reception of its key provisions in the current conditions of national state and law-making. The analysis of the historical, theoretical and philosophical prerequisites for access to justice shows the following. By associating justice with such concepts as art, beauty, public good, state, politics, as well as with the ideas of the divine origin of justice, truth, achieving social harmony by balancing opposing interests, ancient and ancient Eastern thinkers created the ideological foundations for a comprehensive, primarily philosophical, understanding of the nature of justice. Thanks to the Christian worldview, through the prism of religious ideas and the development of Byzantine canon law, the ontological and axiological prerequisites of justice, its religious and moral understanding, the basis of which is repentance and retribution, mercy and compassion, are formed in the social justice consciousness of different

peoples of the world, and the crime is interpreted as sin. At the same time, justice acquires religious and ethical content and is recognised as the only moral source of law. In the Middle Ages, justice became the basis of monarchical ideology, emphasising the sacred nature of the ruler. The importance of Western European and Eastern influence lies in the perception of the basic ideas and spirit of law based on Christian values that corresponded to the Orthodox worldview. It is shown that thanks to the European ideas of the Enlightenment in the 18th century the process of reassessment of the role of man as a person, the establishment in society of faith in the human mind and just laws begins. During this period, the ideas of judicial independence, protection of individual rights and public interests, humanism, the rule of law, the presumption of innocence, and procedural adversarialism became widespread. Against this background, the author identifies and characterises the prerequisites for justifying justice as a desire for conflict resolution. In the early stages of thinking and creative activity, a person, based on a natural understanding of justice, comes up with the idea of condemning his or her own kind and punishing fellow tribesmen – first on the basis of sacred ideas, and later on the law. In this context, different cultures have different ideas about justice. Many peoples and civilisations have the idea of its divine origin. The author emphasises that modern legal and scientific developments increasingly focus on the fact that access to justice is not only an independent right, but also an important tool for the exercise of other rights. It is a significant factor in ensuring the rule of law and permeates various branches of the legal system. In this context, it is emphasised that ensuring access to justice is seen as creating the conditions necessary to achieve justice and resolve legal conflicts in accordance with the applicable law. This includes the provision of legal aid, court procedures and enforcement of court decisions. Common aspects of access to justice include: 1) common principles of the judicial process; 2) the need to apply to a competent court to exercise the right of access to justice; 3) common sequence of stages of the judicial process, such as opening of proceedings, preparatory stage, and consideration of the case on the merits and adoption of a decision. Analysing the peculiarities of access to justice in Ukraine – from the times of the Old Rus' State to the moment of independence (late 20th century) – the following should be noted. During the times of «Kyivan Rus», a community court was in place, consisting of community representatives known as «good people». It considered criminal and civil cases arising from contracts. These «good people» established whether a crime had been committed or a lawsuit had been filed, heard the testimony of the parties, and made the appropriate decisions. At the same time, along with the community court, there were practices of self-punishment, which manifested themselves in the forms of lynching and blood revenge. The further development of judicial proceedings is associated with the strengthening of the role of duke's power. It is established that at the end of the 11th century, dukes began to turn the judicial function into their own prerogative. Initially, only the most serious crimes and complex civil law disputes were under the jurisdiction of the princely administration. Later, the scope of duke's jurisdiction gradually expanded to include domestic murder, bodily harm, insults, simple theft, and even border violations. It is proved that in «Kyivan Rus» not only princes but also church hierarchs were vested with judicial powers. Judges could also be other persons appointed by the church authorities.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Єщенко О. В. Доступ до правосуддя: ретроспектива філософського обґрунтування. Правові новели. 2023. № 21. С. 229–237.
- Єщенко О. В. Теоретико-порівняльний аспект концепту доступу до правосуддя. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки. 2023. Т. 34 (73), № 1. С. 100–105.
- Єщенко О. В. Особливості доступу до правосуддя в часи Київської Русі. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки. 2023. Т. 34 (73), № 5. С. 122–129.
- Єщенко О. В. Нормативно-правове регулювання принципу доступу до правосуддя. Право і суспільство. 2023. № 2, т. 2. С. 368–375.
- Єщенко О. В. Доступ до правосуддя у різних видах судового процесу. KELM (Knowledge, Education, Law, Management). 2023. № 3 (55). С. 298–303.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0123U103538, 0125U001209

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Швець Дмитро Володимирович

2. Dmytro V. Shvets

Кваліфікація: Доктор юридичних наук, професор, 19.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1999-9956

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=2V6hDowAAAAJ&hl=uk>

Повне найменування юридичної особи: Львівський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571995

Місцезнаходження: вул. Городоцька, Львів, 79007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бойчук Андрій Юрійович

2. Andryi Y. Boichuk

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0006-2272-7130

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку

Код за ЄДРПОУ: 43997335

Місцезнаходження: вул. Кузнечна, Одеса, 65023, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Хотенець Павло Васильович

2. Pavlo Khotenets

Кваліфікація: к. ю. н.

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6758-554X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку

Код за ЄДРПОУ: 43997335

Місцезнаходження: вул. Кузнечна, Одеса, 65023, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Галунько Віра Миколаївна

2. Vira M. Halunko

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0563-0576

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571570

Місцезнаходження: вул. Успенська, Одеса, 65014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Собко Ганна Миколаївна

2. Hanna M. Sobko

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5938-3400

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571570

Місцезнаходження: вул. Успенська, Одеса, 65014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Денисова Аліна Володимирівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Денисова Аліна Володимирівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Медведенко Надія Василівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна